

FK. 134.
70

*De exaltatione
et litteris a summis principibus cultis*

II a
558

I. N. I. C. C. X 23A6870

UT

SPLENDIDISSIMI MAXIMEQUE
VENERABILES

EPHORI SCHOLÆ,
ALIIQUE VIRI,

QUI LITERARUM AMORE EFFECERUNT, UT CHEMNICII
HABEANTUR ORNAMENTA,

OMNESQUE, QUI LITERIS BENE CUPIUNT,

JUVENUM DUORUM EXIMIA PROBITATIS, MODESTIÆ
AC INDUSTRIÆ LAUDE CONSPICUORUM,

CHRISTIANI
GODOFREDI
CLEEMANNI,
CHEMNICENSIS,

ET

SAM. BENJAMIN
FEHR II,

ZEHR. MISNICI,

SCHOLÆ NOSTRÆ, D. V. ID. APRIL.

AUDITA NONA MATUTINA,

VALEDICTURORUM

AUSCULTATORES ESSE VELINT,
ENIXE OBTESTATUR

M. DANIEL MÜLLERUS,

Rect. Schol. Chemn.

CHEMNICII,
LITERIS STOESSELIANIS,
A. MDCCLXXIII.

Um multâ, singulari Dei providentia, in hominum societate occurrant res, quibus ob magnam, quam apportant, utilitatem, justum statuendum est pretium; tum maxime bonas literas excellere, & caput præ reliquis tollere, omnes, qui non capitis sunt vacui, plane confitentur. Si, quid per literas intellectum velim, roget aliquis, assentior **B. Rechenbergio**, qui de materia gemella agens ait (a), *literas cum linguas & artes, tum scientias omnes & disciplinas notare, quæ liberali homine maxime digne sunt, ac præfatis illis Romanis, Ciceroni præcipue, sapientia atque doctrina, Græcis σοφία & φιλοσοφία, nobis eruditio, ac vulgo studia vocantur.* His multum inesse dignitatis ac præstantiæ, quam plurima sane sunt, quæ, ut credamus, nos perpellunt. A præstantissimo enim Auctore, Deo, cui nil viget simile, nil secundum, originem suam repetunt; a Deo inquam, qui rationis & intelligentiæ participem animum hominibus donavit, ut ejus ope veritatem, rerum pulcherrimam, sedulo quæsitam reperirent, quidque secundum inceptum, secundum exitum, cognoscerent. Quod si gentes perspicaciores literis ac artibus non solum Musas vel novem, vel tres (b), veluti Deas tutelares, ac præfides confluerunt; sed etiam Herculem *Μεσσηνέτην*, (quod præcipuum quoque Apollinis cognomen fuit) peculiaribus sacris coluerunt, eumque fortissimum Duces ac comitem Camænarum, cujus tutela ac numine juvari ac ornari deberent, duxerunt: nobis potius statuendum est, Deum verum dici jure Musagetam, sine quo, in literis & artibus inveniendis & excolendis, nihil agere, nihil assequi, nihil moliri potuissent homines imperiti talpaque cæciores. Ex quo si dignitas literarum nondum clare satis elucefcit, ab iis, qui dubitant, unum scire per velim, præstantiorne natura sit animus corpore, an vero corpus animo? Animo, quo a ceteris animantibus homo fecernitur, quique, si *Senecam* (c) audias, *quasi Deus est in humano corpore hospitiatus*, primas præ corpore deberi, qui animi rationisque non expers est, probe pervidet. Et quia animum super corpus, quod caducum & mortale, multum eminere certum est, studia literarum, quæ animum formant, a terribissimisque morbis, ignorantia ac errore, liberant, & prioris vitæ vitia (si obsequentem nanciscantur discipulum) præclaris virtutibus emendant, anteposenda quoque esse opificum ac sellulariorum opera, quæ maxime corpori alendo, ornando ac defendendo intenta est, clarere satis existimo. Et quamquam quæso ars opus tam excellens, tam pulchrum, tam eximium, quam litera recte cultæ, profere? Producent manus Phidiacæ opus, quod omnium oculos animosque in se convertit; sed quod literarum diligentia efficit, longe elegantius, præstabilius & utilius est. Est varia rerum tam divinarum, quam humanarum cognitio, quam verbo doctrinam vel eruditionem appellamus; quæ si vera est & genuina, an quid ea pulchrius & amabilius excogitari possit, dubito. Graphice illa describitur in *Observatione de intempestivo libro scribendi & disputandi pruritu* (d), unde nobis sequentia mutuari licebit: *Vera ac genuina eruditio neminem dedignatur, se ipsam non effert, veritatem ac honestatem ubique veneratur; eamque non in se tantum, sed & in aliis æquis oculis adspicit: non furit, cum contradicitur, non conviciatur, cum docet, non altercatur, cum errores ostendit: blanda est, affabilis, mansucta; moderatione, charitate, commiseratione temperata; provida, cum loquitur, cauta, cum scribit, tota suavitatis, amor tota, deliciae tota.* Lyricorum Græcorum Princeps, *Pindarus*, natam in insula Rhodo Minervam esse, eaque nascente auream pluviam e nubibus decidisse, non inconsulte finxit (e): id quod non alia ex causa fecisse mihi videtur, quam ut partem hanc, de qua loquimur, præstantiam literarum, tantum omnes artes reliquas, quantum aurum cetera metalla, pretio exsuperantium, partim in-

(a) In Dissert. de Serenill. Elektorum Saxonie Favore in literis & Scholas §. a. (b) Antiquiores Hesiodo, Homero & Orpheo tres tantum numerasse Musas probatur Tom. IV. Oblect. Select. ad rem literariam spectantium, Oblect. III, p. 38. fqq. (c) Epist. XXXI, p. m. 120. (d) Est Observatio prima in Oblectat. Select. ad rem liter. spectantium Tom. II, pag. 18. (e) in Olymp. Od. VII, p. m. 40, & 41.

signem earundem usum indicaret. Scilicet ut auri in vita humana, quod nemo ignorat, *Major agius* vero & *Morhofius* luculenter admodum docuerunt (f), magnus lateque patens est usus: ita ex literis amplissimus huic, quam degimus, vitæ est fructus. Ipla Respublica, quæ variæ conditionis homines complectitur, arctoque vinculo connectit, nihil huic sibi esse utilius, nihil commodis suis aptius fateretur, si sancti facultatem accepisset. Vices ejus suscipit Vir ille sapientissimus, *Plato*, de quo in *Cicerone* (g) hoc relatum legitimus: *Princeps ingenii ac doctrine, Plato, tum denique fore beatas Respublicas putavit, si aut docti & sapientes homines eas regere cœpissent, aut qui regerent, omne suum studium in doctrina ac sapientia collocassent.* Ad singulares etiam, qui sunt in Republica, homines, eujuscunque fere sint conditionis, non mediocre ex literis redundat emolumentum. Qui in puppi sedent clavumque tenent, tametsi ab apinis levibusque tricis eruditorum merito revocentur; tamen si artem regendorum populorum, si, quæ in historicorum monumentis occurrit, exempla, si præcepta prudentiæ recte ceperint, non alienis, sed suis vident oculis, & digniores fastigio, quod ascenderunt, reputantur. Qui aulæ sunt ornamenta, qui templis, curiis scholisque præfunt, imò qui militari etiam funguntur munere, quanto sibi sint usui literæ, cernunt: & ipsi cives, qui manibus opus facere didicerunt, præ aliis, si quid literarum in scholis haulerunt, emicant, & utiliora Reipublicæ officia præstant. Et hæc literarum utilitas, hæc, quæ ex illa colligitur, præstantia Viros summos, qui terrarum orbem nominis sui gloria impleverunt, quique in magna mundi parte summo cum imperio & potestate sunt versati, non latuit. Redeo jam in memoriam Magni illius Alexandri, qui, quanta benevolentia complecteretur literas & literatos, satis in expugnatione Thebarum comprobavit. Cum enim urbem diripi penitusque deleri juberet, ut milites stirpi & domui doctissimi Poætæ, *Pindari*, parcerent, mandavit (h), qua de re Poëta eleganter admodum cecinit (i):

*Magnus Alexander Thebana victor in urbe,
Omnia cum miles perderet igne ferus,
Parcite Pindaricis, Rex inquit, parcite testis:
Non hæc vel violet flamma, vel ulla manus.
Sola domus maneat divini salva Poëtæ;
Cetera, quantumvis splendida, testæ cadant.*

Huc pertinet Sylla, Romanus (virtutibusne an vitiis, nescio) in summum honoris culmen sublatus, quippe qui Athenis, quas fame ac obsidione ad humanos cibos compulerat, & postea occupaverat, non alia fere causâ parebat (k), quam quod illa tot sapientissimorum doctissimorumque hominum domicilium fuisset. Ex prisca Imperatoribus jani subit mentem *Theodosius*, Magni cognomen meritis, qui sicut, teste *Aurelio Victore* (l), *ingenia erudita miratus est*, ita præcipue *Ausonium*, Poëtam doctissimum, in Epistola quadam (m) *Parentem jucundissimum* appellare, ejusque doctrinam miris laudibus extollere non dubitavit. Ad Germanicos Imperatores & Principes si progredimur, e multis adducere *Sigismundum* Imperatorem, ante hos trecentos circiter annos egregia corporis forma, præclarisque animi dotibus illustrem, lubet, apud quem Viri doctrina excellentes in eo fuerunt numero, ut nobili loco natis anteponerentur. Interrogatus hic aliquando a Viris Principibus, cur homines in tenebris & obscuritate natos tanti faceret, respondit (n), se illos, qui ceteris divino dono antecellerent, jure venerari: posse se dignitatem equestrem, aliosque honores conferre; doctos vero a solo Deo præpotente creari. Cumque Jurisconsultorum tunc facile Principem, *D. Georgium Fesellum*, Equestris Ordinis insignibus decorasset, & hic Basilicæ in celebri ordinum conventu dubius animi hæreret, Equitibusne an Jurisconsultis se jungeret, tandem vero ad Equites, tanquam ad ordinem gloria magis circumfluentem, accederet, Imperator, *salute*, in-

(f) In Orationibus de Auro, quæ sub titulo Philoehrysi junctim editæ sunt Lubecæ Ann. 1691.
(g) Lib. I. Epist. I. ad Quintum fratrem. (h) Vide Supplementa Curtii Freinsheimiana L. II. p. m. 13. (i) Hos Poëtæ, nescio cujus, verus allegat Theodorus Redekerus in Not. ad Orat. Cicer. pro Archia, p. 541. (k) Vid. Florum. Lib. III. Hist. Rom. c. 5. (l) In Epitome de vita & moribus Imper. Rom. p. 298. (m) Legitur hæc Epistola in Pastorii Theodosia M. p. 223, seq. (n) Vide Matthiæ Theatr. Histor. p. 1001.

FK Ta 558
quit (o), agis, quod literis militiam nobilitatemque praefers. Nam ego mille Equites uno die creavim: Doctorem vero unum mille annis non fecerim. Sic intellexit Imperator prudentia nulli cedens, in eruditis esse aliquid stemmate in atris proposito, clypeisque & imaginibus majorum e pariete pendentibus illustrius. Hisce omnibus probe ponderatis, facilis, ut opinor, est fides, bonas literas rem esse praestantissimam, non gemmis, nec purpura, nec auro venalem; id quod, si miram earum jucunditatem paulisper excutere, aliisque argumentis sententiam firmare vellemus, apertius etiam, credo, fieret. Verum quia pagina capere plura non videtur, istud tantum inquirere juvat, decedatne aliquid huic literarum praestantiae, si quis & earum & simul officii cuiusdam, vel etiam multorum, cum *Hippia* & *Julio Cesare Bottifango* (p) scientissimus esse, vel Musices aliarumque rerum peritiam cum iis connectere velit. Sponsa amatorem cum aliis habere se vellem communem negat; sed literarum Zelotypia non ita laborant, ut cultores suos aliarum simul rerum amore capi vetent. Hoc est, quod duo *Juvenes eximii, literisque probe tincti*

Christianus Godofredus Cleemannus, Chemn.

&

Samuel Benjamin Februs, Zehrensis Misnicus,

(quos, quia scholastica subfella huc usque adeo arte conjunxerunt, ut alter alterius latus per annos complures stipaverit, merito hic conjungo) dum e contubernio nostro discedere, & celebrem Lipsia Heliconem alacres conscendere parant, pluribus verbis indagare sibi proposuerunt. *Primus* enim horum, *Cleemannus, cum literarum studis officium aliquod posse vel etiam debere addisci* (q), Oratione latina evincere annitetur, & quidem, ut ego credo, exercitii gratia. Ipse enim a teneris, quod ajunt, unguiculis, solas artes, quae ad humanitatem pertinent, non officium simul quoddam, admavit, solumque Musarum spatium decurrere sedulo studuit. A Patre enim admodum Reverendo, Amplissimo ac Doctissimo, *Dn. M. Godofredo Cleemanno*, Archi-Diacono in urbe nostra optime merente, concredidit scholae nostrae, felici, quod a provida natura accepit, ingenio naviter usus est, ac non nisi ea paravit, meditatus est, cogitavit, quae esse in diligente bonaeque notae discipulo, inque homine docto debent, omniaque sua studia in literis posita esse voluit. In linguas certe & scientias avidus involavit, Deoque fortunante, pulchrum horum laborum praemium, profectus in studiis laudabiles, reportavit. *Secundus, Februs, literas cum Musices, artis laudatissima* (r), studio connecti debere, Oratione iidem latina evincet, quam dicendi materiam cur sibi elegerit, non miror. Musices enim per duodecim illos annos, quibus Chemnicium gremio suo eum fovit, fuit amantissimus, sed ita, ut omnem liberalem doctrinam, quam Musices nomine complexum fuisse *Aristophanem*, observavit (s) *Muretus*, cupide simul confectaretur. Satisfecit *Honoratissimo Affini* modulatum cantum, tanquam pietatis & laudis divinae instrumentum, docenti: satisfecit etiam nobis, qui, propter pietatem, linguarum artiumque cognitione animi illius imbuere, officio jubente, studuimus: quibus nunquam irascendi vel conquerendi ansam praebuit. Vidimus potius lati laudabilem ejus cursum, semperque ominati fuimus, & jam quoque ominamur, similem illum aliquando *Parentis plurimum Reverendi*, Virumque coetui Dei perutilem fore. Habitis memoriter Orationibus ille carmine germanico, hic latino valedicet. Valedicentes optimis ominibus prosequetur

Fridericus Adolphus de Döring, Eques Misch.

ad praecleara quavis natus, si Orat. brevi lat. ostenderit, *literas cum militia bene posse conjungi*. Vos, *Patroni ac Fatores Aestimatissimi*, adeste quales, linguisque & animis favete, ac discedentibus benevolentia Vestra non indignis fausta quavis mecum precamini.

(c) Refert praeter alios Müllerus in *Annal. Sax.* ad A. 1434. d. 1. O. G. p. 18. (p) in Polyh. L. I. cap. I. p. 2. (q) Videatur hac de re Adami in *Delic. Bibl. N. T. P. IV. pag. 1157. seqq.* (r) de Praestantia Musices vid. *Dn. D. Georg. Franck de Franckenau Dissert. in Sat. Med. p. 464. seqq.* (s) ad Tuscul. I. p. 198.

I. N. I. C. C. X 2316870

II a
558

UT
**SPLENDIDISSIMI MAXIMEQUE
 VENERABILES**
EPHORI SCHOLÆ,
ALIIQUE VIRI,
 QUI LITERARUM AMORE EFFECERUNT, UT CHEMNICII
 HABEANTUR ORNAMENTA,
 OMNESQUE, QUI LITERIS BENE CUPIUNT,
*JUVENUM DUORUM EXIMIA PROBITATIS, MODESTIÆ
 AC INDUSTRIÆ LAUDE CONSPICUORUM,*

**CHRISTIANI
 GODOFREDI
 CLEEMANNI,**
 CHEMNICENSIS,

ET

**SAM. BENJAMIN
 FEHRII,**

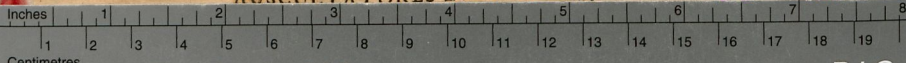
ZEHR. MISNICI,

SCHOLÆ NOSTRÆ, D. V. ID. APRIL.

AUDITA NONA MATUTINA,

VALEDICTURORUM

AUSCULTATORES ESSE VELINT.

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

